

e-BÜLTEN

BU SAYIDA

SEKRETARYA'DAN	2
MODERATÖRDEN	3
DÜNYA GIDA GÜNÜ	4-6
"ULUSAL GIDA GÜVENLİĞİ KURUMU" KURULMALIDIR	7-8
GIDA KANUN TASLAKLARI VE AŞMAZI	9-11
AVRUPA BİRLİĞİ UYUM SÜRECİNDE TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ GIDA MEVZUATININ KARŞILAŞTIRILMASI	12-16
DÜNYA HAYVAN SAĞLIK MEVZUATI	18-19

EDİTÖRDEN...

Bilindiği üzere; Dünya Gıda Günü her yıl Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı (FAO)'nun kuruluş günü olan 16 Ekim tarihinde kutlanmaktadır.

FAO tarafından her sene değişik temalarla kutlanan Dünya Gıda Günü'nün bu yılki teması "Gıda Güvencesi İçin Tarıma Yatırım" başlığını taşıyor.

İnsanlığın açlık ve gıda güvenliği konularında bilinçlendirilmesi hayati önem taşıyan bir konudur. Dünya Gıda Günü etkinlikleri bu bilinçlendirmeyi sağlamak ve insanların her gün yeteri kadar gıdaya sahip olma hakkının var olduğu mücadelesini yaygınlaştırmak üzere düzenlenmektedir.

Dünyada, ihtiyaçtan fazla gıda üretildiği, fakat dünya ticaretini kontrol eden kuruluşların aldıkları tedbirler nedeniyle, üretilen gıda maddelerinin dağılımında ciddi dengesizlikler olduğu ve bunlara bağlı olarak dünyada 800 milyondan fazla insanın açlıkla mücadele ettiği bir gerçektir. Açlık ve yetersiz beslenme nedeniyle her yıl milyonlarca insan hastalıklar ve ölümlerle karşı karşıya gelmektedir.

Yaşanan açlık ve yetersiz beslenmenin önüne geçebilmek için, birçok endüstrileşmiş ekonomide küçük bir rol oynayan tarımın rolünün önemsenmesi gerekmektedir. Eğitim ve sağlık hizmetlerine verilecek destekle birlikte tarıma yapılacak yatırım dünyada

yaşanan açlık ve yetersiz beslenmenin önüne geçecektir.

Ülkemiz nitelik olarak yeterli olmasa da yakın zamana kadar Dünyada kendine yeterli ülkelerden birisi olmasına karşılık son çeyrek asırda yürütülen politikalarla neredeyse her türlü gıda maddesinde dışa bağımlı bir ülke haline gelmiştir. Ne yazık ki ülkemizi artık gıdada net ithalatçı bir ülkedir.

Gıda sektörüne yeterli, sağlıklı ve kaliteli hayvansal hammadde sağlanabilmesi için, çiftlik hayvanlarını yetiştirecek kooperatifleşmenin teşvik edilmesi şarttır. Merkezi idarenin gıda sektöründe güvenli ve önceden tahmin edilebilir bir ortam yaratılmak için gerekli olan yasal düzenlemeleri geliştirerek, uygulaması gereklidir.

Hükümet; 1984 reorganizasyonu ile oluşturulan Tarım ve Köyişleri Bakanlığının hayvancılığın geliştirilmesine, salgın hastalıklarla mücadele edilmesine ve gıda güvenliğinin sağlanmasına imkan vermeyen, "sorumsuz yetkililerden ve yetkisiz sorumlulardan" oluşan yapısını kısa sürede değiştirmelidir. AB uyum sürecinde yapılması zaten gereken bu düzenleme, AB'nin uyarıları da dikkate alınarak kısa sürede düzenlenmeli, merkez ve taşra birimleriyle veteriner ve gıda denetim hizmetleri etkin bir yapıda tek elden yürütülmelidir.

Vet. Hek. Azmi YÜKSEL

AB VETERİNER HEKİM PLATFORMU BİR YAŞINDA...

Değerli e-Bülten okurları,

AB Platformun 5 kurucu üyesinin imzaladığı "Kuruluş Bildirgesi" 4 Ekim 2005 tarihinde yayınlanmıştı.Hani klasik deyişle 1 yıl ne kadar çabuk geçti, sanırsız pek çoğumuz farkına bile varamadı.Nasıl fark edeceğiz ki, boş zamanımız mı oldu ?

Her gün ülkenin bir köşesinden, daha önce kimsenin adını bile bilmediği bir meslektaşımızdan yada bir meslek örgütümüzden yeni bir fikir, yeni bir öneri geliyor, haydi bakalım beyin fırtınası yapmaya.Şöyle olsun,yok böyle olsun,siz şunu yapın,biz bunu yapalım derken işte zaman su gibi akıp gitmiş...

Beş kurucu (ve bir o kadar da idealist) üye ile yola çıkan AB Platform 1. yaşını kutlarken; 13 kurumsal üye,1 sektörel üye ve 600'e yakın bireysel üyeyi bünyesine kattı.Akademisyenler,uzmanlar,pratisyenler,meslek örgütlerinin temsilcileri ve Veteriner Fakültesi öğrencileri gibi geniş bir üye profiline sahip.Web site kuruldu,aylık e-bülten periyodik olarak yayına sunuldu,makaleler/raporlar/çeviriler (henüz tam istenen seviyede ve sayıda olmasa bile) peş peşe hazırlanmaya başlandı.Hayvancılık,gıda güvenliği ve veteriner hekimlik konularında kamuoyunu aydınlatmak amacıyla basın açıklamaları

yapıldı ve bunların bazılarının ulusal basının ve önemli köşe yazarlarının dikkatini çekmesi gerçekten sevindirici bir gelişmeydi. Tüm bu işleri düzenleyecek gönüllü koordinatörlere görev verildi. 19 Mayıs'ta Ankara'da gerçekleştirilen 1. Koordinasyon Toplantısında alınan kararlar tek tek ve disiplin içerisinde hayata geçirildi.En son olarak ta "Kamu Sağlığı e-grubu" paydaşımız TOSAGEM ile birlikte yürütülen multidisipliner bir çalışmayla kuruldu ve bu yönüyle de yine kendi alanında ilklerden birini oluşturdu.

Ülkenin dört bir yanından,birbirini tanımayan kişilerin mesleğin ve ülkenin daha ileriye gitmesi, AB normlarında bir veteriner hekimlik sisteminin kurulması ideali için bir araya gelmeleri ve çağın iletişim aracı interneti bu denli etkin kullanmaya başlamaları sanırsız öyle yabana atılacak cinsten bir gelişme değildir.Hedefe ulaşmak için elbette daha yapılacak pek çok iş olduğunun herkes farkında ama öncelikle doğru şekilde yola çıkmak gerekirdi ki, sanırsız AB Platformun 1. yaşında yapılan değerlendirmeler bunun başarıldığını gösteriyor.Tüm bu çalışmalara katkı sağlayan ve her şeyden önemlisi bu birlikteliğe inanan tüm meslektaşlarımıza ve bizi destekleyen sektör temsilcilerine/kuruluşlara/kişilere teşekkür ediyoruz.

İyi ki doğdun AB Veteriner Hekim Platformu....

Cengiz TAŞ
Veteriner Hekim

BİR YILIN SONUNDA AB VETERİNER HEKİM PLATFORMU

AB Veteriner Hekim Platformun kuruluş önerisi Giresun VHO adına Sayın Cengiz Taştan gelince İzmir VHO olarak teklifi hemen kabul ettik. Yoğun bir çalışma temposu içinde bir yılımızı doldurduk. Bu aşamada birkaç noktanın altını çizmek istiyorum.

AB Platform, AB uyum sürecinde Veteriner hekimlik mesleği alanında katkı sağlanması için bilgi paylaşımı, haberleşme, tartışma ve beyin fırtınası oluşturulması, uyum sürecinin sağlıklı, doğru ve hızlı çalışmasının sağlanmasına yönelik olarak çalışmalar yapmak üzere kurulan sivil bir inisiyatifdir.

Platform AB uyum sürecini sadece AB'ne katılma olarak görmemektedir. Uyum süreci mesleki değerlerimizin geliştirilmesi, mesleki hak ve yetkilerimizin kazanılması, Veteriner hekimlerin çağdaş çalışma ve yaşam standartlarına kavuşması için bir fırsat olarak görmekte ve ülkemize uygun bir yapılanma için çalışmayı hedeflemektedir.

Platform, Veteriner hekimlerin görevleri olan hayvan sağlığı, hayvan refahı, gıda güvenliği ve halk sağlığı alanlarının bir ülkenin gelişmişliği için ana unsurlar olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle bu alanlardaki mesleki çalışmanın çağdaş bir ülke hedefiyle örtüştüğüne inanmaktadır.

Platform, mevcut meslek örgütlerine alternatif olarak kurulmadı. Mesleki çalışmanın TVHB ve meslek odaları ekseninde yapılmasını savunuyor. Yaptığı çalışmalarla bu örgütlerin çalışmalarına ivme kazandırarak yardımcı olmayı amaçlıyor ancak mesleki çalışmanın Oda ve TVHB performanslarıyla sınırlı kalmaması için çaba gösteriyor. Çalışmaları destekleyerek ve paylaşımına açarak katılımı arttırıyor, çalışmaların yaygınlaşmasını ve ortak enerjinin artmasını amaçlıyor.

Platform, E-Posta mesaj grup, web sitesi, e-Bülten, afiş, basın açıklamaları gibi çalışma olanakları ile mesleki mücadelenin dar salonlar ve sınırlı zamanlarda sıkışıp kalması yerine tüm zamana ve mekana yayılmasını sağlamaya çalışıyor. Herhangi bir nedenle mesleki çalışmalara katılmayan veteriner hekimlerin çalışma ve düşüncelerinin ortak mesleki çalışmaya kazandırılmasını hedefliyor.

AB Platformun yöneticisi yoktur, tamamen gönüllülük esasında, kendi iç dinamikleri ile çalışan demokratik, katılımcı ve bağımsız bir sivil inisiyatifdir. Platforma katılım için Veteriner hekim olma dışında siyasi, sosyal veya herhangi başka bir kriter yoktur, karşılıklı saygı ortamında çalışmak isteyen tüm Veteriner hekimlere açıktır.

Platform moderatörlerinin görevi yöneticilik olmayıp, çalışma ortamının demokratik, özgür ve sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi için onaylama işlemleri ile çalışmaların koordinasyonu sağlamaktan ibarettir. Moderatörler Kurumsal ve bireysel üyelerin isteği doğrultusunda değişebilmektedir.

Platform mesleki çalışmanın; yakınmak, eleştirmek yerine; çalışmayı, üretmeyi, emek vermeyi esas alan; mesleki, etik ve entelektüel gelişimi hedefleyen kesintisiz bir çalış-

ma ve eğitim süreci olduğuna inanmaktadır.

Platform, Veteriner hizmetlerinin çerçevesine bağlı olarak belirlenen başlıklar altında teknik çalışmalar yapmayı hedeflemektedir. Bu amaçla hayvan sağlığı, hayvan refahı, gıda güvenliği, halk sağlığı, su ürünleri ve eğitim gibi konu başlıkları belirlenerek, ilgili akademisyen, uzman ve sektör temsilcilerinin bilimsel, stratejik, teknik, mevzuat ve diğer çalışmaları yapması ve yapılan çalışmalar ve konular hedeflerin ilgili alanlarda uygulanması amaçlanmaktadır.

Geride kalan bir yıllık sürede yapılan çalışmalar ve görüşler doğrultusunda öne çıkan konular aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Veteriner hizmetlerinin uygulanması önündeki en büyük engelin 1985 yılında Veteriner Teşkilatının kapatılması olduğu açık olarak anlaşılmıştır. Bu nedenle hayvan sağlığı ve refahı ile gıda güvenliği ve halk sağlığı gibi önemli konular sahipsiz kalmıştır. Aynı şekilde Belediyeler ve diğer Bakanlıklarda veteriner hekimlerin yeterli sayıda ve yetkide çalışmaması sorunları ağırlaştırmıştır.
- Kamuda çalışan Veteriner hekimlerin çalışma şartları, özlük hakları ve gelirlerinin çok düşük seviyede olması ve diğer mesleklerin lehine dengenin bozulması çalışma barışını bozmuş ve verilen hizmetin kalitesini düşürmüştür.
- Bağımsız bir teşkilatın olmaması nedeniyle Bakanlık, yerel yönetimler, fakülteler, enstitüler, ilgili sektör ile mesleki gruplar arasındaki ilişkiler kopmuştur. Bu nedenle verilen hizmetlerde süreklilik ve bütünsellik bozulmuş, bilimsel ve idari destek sağlanamamış ve görevler yürütülemez hale gelmiştir.
- Mesleki örgütler ile Veteriner hekimler arasında ilişkiler zayıflamış, örgütsel önderlikten yoksun ortamda gerekli mesleki çalışmalar yapılamamış, mesleki haklar ve yetkiler ile etik ve entelektüel düzeyde erozyon yaşanmıştır.
- Fakülteler sayılarının artışına paralel olarak öğretim üyesi ve altyapı gibi konularda gerekli gelişmeyi yapamamış olup sonuçta eğitim kalitesi ve buna bağlı olarak verilen hizmetin kalitesi düşmüştür.

Yukarıdaki maddeler dışında çok sayıda sorunun sıralanabileceği açıktır. Platform uyum sürecinin sağlıklı işlemesi ve veteriner hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için bağımsız bir veteriner teşkilatının kurulmasını; kamuda çalışan Veteriner hekimlerin özlük haklarının iyileştirilmesini ve yasal düzenlemelerin yapılarak gerekli yetki ve hakların sağlanmasını öncelikli şart olarak görmektedir.

Platform, sivil bir inisiyatif olarak sizlerin desteğiyle sorunlarımızın çözümü ve mesleğimizin gelişimi için çalışmalarını sürdürecektir.

Veteriner hekimliğin temel örgütleri olan TVHB, meslek odaları, dernekleri, mesleki kurum ve kuruluşlar ile tüm veteriner hekimler olarak mesleğimize ve görevlerimize sahip çıkmalıyız. Başarıyı kimse bize vermeyecek, hak ettiğimiz çağdaş değerleri biz kendi gücümüzle ve çabamızla alacağız. Yeter ki inanalım ve çalışalım...

Saygı ve sevgilerimle

Dr. Mestan ÖZYER
Uzman Veteriner Hekim

Dünya Gıda Günü

Prof. Dr. Mustafa TAYAR

U.Ü.Veteriner Fakültesi

Besin Hijyeni ve Teknolojisi Bölüm Başkanı

Açlık tarih boyunca insanlığın korkulu rüyası olmuştur. İnsanoğlu bir yandan açlığa karşı yeni gıda kaynakları ararken diğer yandan da güvenli ürünlerle beslenebilmek için çabalamaktadır. İkinci dünya savaşı sonrası kurulan Birleşmiş Milletler Gıda Tarım Örgütü (FAO)'nün kuruluş amacı dünya çapında tarımın geliştirilmesi ve gıda güvencesinin sağlanmasıdır. Bu amaçlar doğrultusunda gerek bölgesel ve gerekse küresel faaliyetler gösteren örgüt 1981'den beri kuruluş yıldönümü olan 16 Ekim tarihini " Dünya Gıda Günü" olarak ilan etmiştir. Dünya Gıda Günü ilk kez 150 ülkenin katılımı ile 16 Ekim 1981 tarihinde kutlanmıştır. Burada amaç; Herkesin temel insanlık hakkı olan sağlıklı beslenme sorununa dikkat çekip çözüm yolları aramak, dünyadaki açlık sorunlarının önemi hakkında kamuoyunu bilgilendirmek ve herkesi yanlış beslenme ve açlığa karşı mücadeleye davet etmektir.

Her yıl değişik bir temanın işlendiği gıda gününün bu yılki teması " **Gıda güvencesi için tarıma yatırım yapın**" dır. Gıda güvenirliliği insanların açlık korkusu olmadan yaşamalarıdır. Tarım çoğu gelişmiş ekonomilerde önemini yitirmiş olabilir ancak, açlığın önlenmesinde hala başrol oynamaktadır. Tarıma yapılacak yatırımlarla durum değiştirilebilir. Bu nedenle kırsal alanlardaki altyapı yatırımları hayati öneme sahiptir.

FAO'nun dünya beslenme raporunda; dünyada 800 milyon civarında kişinin kronik açlık çektiği ve bu kişilerin fiziksel ve zihinsel gelişimlerini tamamlayamadıkları bildiril-

mektedir. Açlık; hastalığa ve ölüme yol açar, insanların potansiyel çalışma güçlerini azaltır, çocukların öğrenme kapasitelerini etkiler. Açlık uluslararası barış ve refahı tehdit eden önemli bir unsurdur. Dünya Liderleri 1996 yılında düzenlenen Dünya Gıda Zirvesi'nde bir araya gelerek 2015 yılına kadar dünya üzerindeki aç insanların sayısının yarıya indirmek için ciddi taahhütte bulunmuşlardır.

Dünya'da şu anda herkesi besleyecek kadar gıda vardır. Dünyada üretilen tüm gıda insanlar arasında eşit bir şekilde paylaşılacak olsa, herkes günde 2760 kalori alacaktır ki, bu da sağlıklı ve üretken bir hayat sürmek için gerekli olandan fazladır. Bu problemi çözmekte insanların, devletlerin ve uluslararası kuruluşların elindedir.

FAO'nun yıllık bütçesi, dokuz sanayileşmiş ülkede yalnızca altı günde kedi ve köpek mamasına harcanan paraya ya da yalnızca bir sanayileşmiş ülkede diyet ürünlere 2-3 haftada harcanan paraya eşittir.

Herkes için Güvenli Gıda

Ülkemiz nitelik olarak yeterli olmasa da yakın zamana kadar Dünyada kendine yeterli ülkelerden birisi olmasına karşılık son çeyrek asırda yürütülen politikalarla neredeyse her türlü gıda maddesinde dışa bağımlı bir ülke haline gelmiştir. Ne yazık ki ülkemiz artık gıdada net ithalatçı bir ülkedir. 21.yüzyılın en stratejik ürünü gıda maddeleri olacaktır. Küresel ısınmanın ve çevre kirliliğinin getirdiği felaketler, toplumların yeterli ve sağlıklı gıdaya sahip olmasının önemini her geçen gün daha da artırmaktadır.

Dünyada milyonlarca bebek protein ve enerji eksikliği sebebiyle akut ve kronik beslenme yetersizliği belirtileri ile yaşamakta; 300 milyon çocuk yaşına göre olması gereken vücut ağırlığının altında ve 180 milyon çocuk da cüce kaldığı literatürlere geçmiştir. Dünyada genelinde Her yıl, 5 yaşın altında 11 milyon çocuk açlık ve beslenme noksanlığı sonucu öldüğü kayıtlarda belirtilmektedir.

Türkiye, yıllar boyunca gıda açısından kendine yeterli birkaç ülkeden birisi olarak tanımlandı. Ancak yeterli ve dengeli beslenme yönünden, özellikle hayvansal orijinli gıdalar açısından gerçekte hiçbir dönemde kendine yeterli bir ülke olamadığı belirlenmiştir. Bugün nüfusun yüzde 20'si yeterli gıdaya ulaşamamakta, yüzde 8.5'i açlık sınırında yaşamaktadır.

Türkiye coğrafi ve iklim göstergeleri açısından çok çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesine uygun ülkelerden birisi olmasına karşın, istenilen verim düzeyine ulaşamamıştır. Et, süt ve yumurta gibi protein kaynaklarının kişi başına üretiminde geriye gidilmiş yaşamıştır. Toplumun protein tüketimi düşerken, hububat ürünlerine daha ağırlık verilmesi, sağlıksız ve dengesiz beslenmeyi de birlikte getirmiştir. Buna bağlı olarak da koroner kalp hastalıkları, şeker ve yüksek tansiyon gibi kronik hastalıkların ortaya çıkmasına neden hazırlamıştır.

Nüfus artışı, gıda maddelerine olan talebi de artırmaktadır. Son on yılda ülkemizde gıda üretimindeki genel artış ortalama %8 kadar olmuştur. Gıdalar, ister yurt içinde tüketime sunulsun, ister uluslararası ticarete konu olsun; kaliteli üretilmesi, işlenmesi ve pazarlanması büyük önem taşır. Bu durum ise ülkelerin aktif, dinamik, uluslararası mevzuat ile uyumlu gıda politikaları üretmesi ve etkin gıda güvenliği sistemleri kurmasını zorunlu kılmaktadır. "Çiftlikten sofraya Güvenli Gıda " Türk tarım politikasının temel taşı olmalıdır. Temel hedef, toplumun dengeli ve yeterli beslenmesine yönelik miktar ve çeşitlilikte gıda sağlayarak, bunların güvenilir bir nitelikte tüketiciye ulaşmasını sağlamak ve planlamaktır.

Gıda üretimi kadar gıda güvenliğinin önemi de her geçen gün artmaktadır. Her geçen gün bir yenisi eklenecek zoonoz hastalıklar yani hayvanlardan insanlara karşılıklı geçen hastalıklar, gıda güvenliğinde en önemli unsurlar olmakta ve halk sağlığını tehdit etmektedir.

Dünya nüfusunun %10-15'i açlık ,%

30'u ise yetersiz beslenme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Açlığa bağlı olarak yılda 24 milyon çocuğun öldüğü dünyada doğal olarak gıda maddeleri uluslar arası politikada stratejik silah halini almıştır. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu gelişmekte olan 105 ülkeden 55'inde yıllık gıda üretim artışı nüfus artışından azdır. Açlık sınırında yaşayan insanlar Afrika'da 44, Asya ve Pasifik'te 23, Latin Amerika'da 9 Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğunda 12 ülke olmak üzere 88 ülkeye dağılmıştır. Dünya üzerinde her bir saniyede 4 çocuk hayata gözlerini açmaktadır. İnsan varlığı yeryüzünde bu şekilde artmaya devam ettiği sürece gıda üretimi ile nüfus artışı arasındaki dengede daima sapsular meydana gelecektir.

Dünyada çocuk nüfusunun 1/3'ünde (200 milyon) beslenme yetersizliği mevcuttur. 5 yaşın altındaki 12.2 milyon çocuk ölümlerinin 6.6 milyonunun yetersiz beslenmeye bağlı olduğu saptanmıştır. Bu oran gelişmekte olan ülkelerdeki çocuk ölümlerinin % 54'ünü kapsamaktadır. Ülkemizde 0-5 yaş grubu bebek ve çocuklarda %20 oranında ağırlık kaybı; Okul çağı çocuklarında ağırlık kaybı % 15,7 boy geriliği %40 yetersiz ve dengesiz beslenmeye bağlı olarak şekillenmektedir. Çocuklarda boy ve ağırlık ölçümlerine göre değerlendirme yapıldığında ortalama olarak kırsal kesimdeki çocuklarda %10,7'si hafif, %0,8'i ağır, kentsel kesimdekilerin %10,6'sı hafif, %0,9'unun ağır malnutrisyonlu oldukları görülmektedir.

Türkiye'de sıfır-beş yaş grubunda ağır derecede beslenme hastalığı olan çocuk oranı ortalama %3 kadardır. Buna göre bu yaş grubunu oluşturan 7 milyon çocuktan

200.000 kadarının hastanelerde en az bir aylık tedavisi gerekmektedir. Oysa çocuklardaki yetersiz ve dengesiz beslenmenin önlenmesi için yapılacak harcamalar tedavisinden çok daha ucuzdur. Yetersiz ve dengesiz beslenmenin çocukta yapacağı kalıcı etkiler ve bu etkilerden dolayı öğrenme zorluğuna bağlı olarak sınıf tekrarlamalarla oluşan eğitim israfı da düşünülürse koruyucu etkilerin ekonomik önemi daha da büyüktür. Yetersiz ve dengesiz beslenme; insanların beden ve zihin gelişmelerini gerileten, sağlıklı yaşam süresini kısaltan ve üretim düzeyini düşüren etmenlerin başında gelmektedir.

Günümüzde ülkemizde herkesin gereksinimini karşılayacak kadar bol gıda üretmek olanakları varken, binlerce insanın aç olması onur kırıcı bir durumdur. Açlık aynı zamanda birçok ekonomik ve sosyal problemi de beraberinde getirmektedir. Sürekli açlık probleminden yorulmuş nüfus için yaşam umudu tükenmiştir. Bu konuda mücadele için sebep ne olursa olsun yanıt aynı olacaktır; İnsanların açlık ve yoksulluk kapanından kurtulmasına yardım etmek için çabuk ve kararlı bir şekilde harekete geçmek... Ülkemizde aç yatan 200 bin neden bugün başlamak için yeterlidir.

Yıl	Gıda günü temaları
2006	Gıda güvencesi için tarıma yatırım yapın
2005	Tarım ve kültürler arası diyalog
2004	Gıda güvenliği için biyolojik çeşitlilik
2003	Açlığa karşı uluslararası işbirliği
2002	Su : Gıda güvenliğinin kaynağı
2001	Yoksulluğu Azaltmak İçin Açlıkla Savaş
2000	Açlıktan uzak bir yüzyıl

"ULUSAL GIDA GÜVENLİĞİ KURUMU" KURULMALIDIR

Prof. Dr. Nazmi Zengin

Toplum Sağlığı Araştırma ve Geliştirme Merkezi Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı

Bilindiği gibi beslenme insanlığın en temel gereksinimlerinden birisidir. Bu nedenle gıdalarla ilgili olarak ortaya çıkabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve benzeri her türlü tehlikenin giderilmesi için alınacak önlemlerin bütünü olarak tanımlanabilecek olan gıda güvenliğinin yaşamsal bir önemi vardır. Üstelik bu yaşamsal önem sadece belirli bir zaman diliminde yaşayan bireylerin ya da toplumların değil gelecek nesiller üzerindeki etkilerinden, olası kümülatif toksik etkilerinden de kaynaklanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında gıda güvenliği ile ilgili suçlar doğrudan insan türüne karşı işlenmiş suçlar olarak yorumlanabilir.

Gıdalar tarladan ya da ahırdan soframıza gelinceye kadar geçen süreçte gerekli duyarlılık gösterilemediği takdirde insan sağlığını tehlikeye sokabilecek birçok işlemden geçmekte, bulaşmalara, bozulmalara maruz kalabilmektedir. Üretim aşamalarından nihai tüketiciye kadar uzanan zincirde sürekli olarak, hijyen standartlarına uyulmasını, her bir ürünün güvenli olmasını sağlamak için gıda güvenliği kontrol sistemleri geliştirilmiştir. Bu sistemlerin kurması, sürekliliğinin sağlanması ve desteklenmesi çağdaş bir toplumun olmazsa olmazları arasına girmiştir. Gıda

sektörü için geliştirilen Tehlike Analizi ve Kritik Kontrol Noktaları (Hazard Analysis and Critical Control Points, HACCP) standardı ülkemizde TSE tarafından kabul edilerek TS 13001 olarak yayınlanmıştır. Gıda ya da gıda ambalajı sektörlerinde çalışan firmalarda hijyen ve tüketici sağlığı açısından önem arzeden noktaların tespit edilmesi ve bunların sıkı denetim altında tutulmasını öngören bu sistemin ülkemizdeki gıda sektörünün tamamında yaşama geçirilmesi bizleri güvenli gıda tüketmek açısından oldukça rahatlatacaktır. HACCP'le paralel olarak Gıda Kalite Güvencesi (Food Quality Assurance, FQA), İyi Üretim Uygulamaları (Good Manufacturing Practices, GMP), İyi Hijyen Uygulamaları (Good Hygiene Practices, GHP) sertifikasyonlarının sağlanması ülkemiz için hem uluslararası pazarlarda rekabet edebilmenin hem de Avrupa Birliği sürecinde bir uyum zorunluluğu olduğu kadar kendi insanımıza saygının bir gereği olarak da değerlendirilmelidir.

Yıllardır kanun hükmünde kararnamelerle yönetilmeye çalışılan gıda üretim ve denetim işlerinde akıl almaz bir karmaşa ve çok başlılık hakimdi. Bu çok başlılığı gidermek için çıkarılan 5179 sayılı Gıdaların Üretimi,

Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun da durumu düzeltemedi. Konuyla uzaktan ya da yakından ilgili hemen hemen herkesin dilinde "çok başlılık giderilmeli" sözü var. Ancak bu sözden neredeyse her devlet kurum ve kuruluşu "bu konuda tek yetkili ben olmalıyım" sonucunu çıkartıyor. Avrupa Konseyince yayımlanan AB178/2002 sayılı tüzüğüne uyum için hazırlanan Gıda Kanunu Tasarısı'na kısaca bir göz atıldığında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bu yaklaşım biçiminin tipik bir örneği olduğu kanısı uyanıyor insanda. Oysa gıda konusu birçok bileşenden oluşan ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı gibi altyapısı ve eleman sayısı yetersiz bir Bakanlığın altından kalkamayacağı bir iştir. Sağlık Bakanlığı'nın 2004 yılında imzalanan bir protokolle gıda konusundaki yetkilerini bu bakanlığa devretmesiyle başlayıp bugünlere uzanan süreçte yaşadığımız kaos da bunun en açık kanıtıdır.

Toplum Sağlığı Araştırma ve Geliştirme Merkezi Derneği olarak halihazırdaki karmaşadan çıkış yolu olarak önerimiz bünyesinde konuyla ilgili tüm paydaşların temsil-

cilerini bulunduran "Ulusal Gıda Güvenliği Kurumu"nun kurulmasıdır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, tüketici örgütleri, Türk Tabipleri Birliği, Türk Veteriner Hekimleri Birliği, Gıda Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası ve Ziraat Mühendisleri Odası gibi meslek kuruluşları ve mesleki dernekler, gıda üretim ve pazarlama sektörü mutlaka Kurum'da temsil edilmelidir. Dünyada gıda konusundaki gelişmeleri yakından izleyen, kurallar belirleyen ve planlar yapan bu Kurum kararlarını olabildiğince kamu istişaresine açık biçimde almalı ve her aşamada halkı bilgilendirmelidir. Ancak böyle bir kurumdan ülke çapında örgütlenerek yerel yönetimleri tamamen devre dışı bırakması da beklenmemelidir aksi halde daha kongenital bir sakatlıkla dünyaya gelen, tek olmaya tek ama hantal, büyük ama etkisiz bir "otorite" ortaya çıkmış olur. Bu nedenle dünyadaki eğilimleri göz önüne alarak gündelik uygulamalarda yerel yönetimleri de işin içine katan bir yapılanma sorunlarımızı en aza indirmekte yararlı olacaktır.

Gıda denetiminde belediyelerle işbirliği yapmıyoruz.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, gıda denetimlerinde belediyelerle ortak hareket edilmediğini açıklayarak, gıda denetimlerinde yaşanan karmaşayı doğruladı.

Tarım Bakanlığı ile belediyeler arasında iki yıldır yaşanan yetki karmaşasını, 1 Ekim'de 'Denetim yüzü görmeyen 200 bin gıda işletmesi var' başlığıyla duyurmuştu. Gıda ürünlerindeki denetim yetkisi 2 yıl önce Sağlık Bakanlığı'ndan alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na verilmiş, belediyeler devre dışı bırakılmıştı. Bunun üzerine Çankaya Belediyesi, düzenlemeye itiraz etmişti. Konuyu görüşen Danıştay, Tarım Bakanlığı'yla birlikte belediyelerin de gıda denetimine çıkabileceğine karar vermişti. Ancak sorun yine çözülmedi. Çankaya Belediyesi, Belediyeler Kanunu'nda kendilerine de gıda ürünlerini denetleme yetkisi verildiğini; ancak gıda denetimine ilişkin yönetmeliklerde de hakkın yok sayıldığını belirtiyor. Tarım Bakanlığı ise denetimlerin tek elden yürütülmesini savunuyor.

Tarım Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, 5 bin personel ve 40 kontrol laboratuvarıyla denetim yaptıklarını açıklarken, "Gıda kontrol ve denimleri, gıda maddesinin taşıdığı riskle orantılı olarak hazırlanan yıllık kontrol programları çerçevesinde gerçekleşmekte olup, bakanlık ile belediyeler arasında ortaklaşa bir denetim yürütülmektedir." bilgisini verdi. Açıklamada, denetimlerde aksamaya mahal verilmediği kaydedildi.

Tarih: 4.10.2006

Kaynak:Gıda Sanayii

GIDA KANUN TASLAKLARI VE AŞMAZI

Hüseyin DEDE

Uzman Veteriner Hekim,

Veteriner Hekimler Derneği Yönetim Kurulu üyesi

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İnternet sitesinde gıdayla ilgili Gıda Kanunu, Gıda Hijyeni ile Gıda ve Yemin Resmi Kontrolleri Kanunu ve Veteriner Hizmetleri Kanun taslaklarını yayınlamış ve 19 Hazirana kadar görüş bildirilmesi istenmiştir. AB178/2002 sayılı konsey tüzüğüne uyum için hazırlanan taslaklarla ilgili övcek ve yerecek birçok konu bulunması doğaldır Bunlar süreç içerisinde düzeltilecektir. Taslakların yasallaşmasında en önemli engel mevcut iktidarın bu işleri kime yaptıracağına henüz karar vermemesinde kaynaklanmaktadır.

Gelişmeler: Konunun iyi anlaşılması için ülkemizde konuya ilişkin gelişmeleri hatırlamakta yarar vardır. 2004 yılında Sağlık Bakanlığı gıda ile ilgili yetkilerini bir protokolle Tarım Bakanlığına Devretmiş, Tarım Bakanlığı bunun üzerine 560 sayılı KHK yi kanunlaştırmak süreci başlatmıştır. 5179 TBMM genel kurulu gündemine gelinceye kadar gıdada tek yetkili makam Tarım Bakanlığı olarak belirlenmiş bu durum kanun metninde açıkça teredüte mahal bırakmayacak şekilde yer almıştır. Ancak genel kurulda verilen önergellerle kanun metninde "bakanlık" yazan yerlere "ilgili kurum ve kuruluşlar" ifadeleri yerleştirilmiştir. Özellikle ruhsatları düzenleyen 4. ve piyasa gözetimi ve denetimini düzenleyen 23. maddelerdeki "ilgili kurum ve kuruluşlar" ın hangi kuruluşlar olduğu merak konusu olmuştur. Diğer bir ifade ile gıda işyerlerine hangi kuruluşun ruhsat vereceği ve denetleyeceği bilmece haline gelirken Tarım Bakanlığı ilgili kurumun kendileri olduğunu iddia ederek görevlerine devam etmiştir. Daha sonra kanunlaşan 5226 sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılan-

dırılması Hakkında Kanuna göre Tarım Bakanlığının taşra teşkilatını kaldırmış, ancak kanun Cumhurbaşkanlığı makamınca onaylanmadığı için yürürlüğe girememiştir. Gene daha sonra yürürlüğe giren Belediye ve İl Özel İdaresi kanunlarında gıda dahil tüm işyerlerinin belediye sınırları içerisinde belediyelerce, belediye sınırları dışında ise il özel idarelerince ruhsatlandırılması ve denetlenmesi hüküm altına alınmıştır. Durum böyle iken 5179 sayılı kanunun 4. maddesine dayanılarak "Gıda ve Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemeleri Üreten İş Yerlerinin Çalışma İzni ve Gıda Sicili ve Üretim İzni İşlemleri ile Sorumlu Yönetici İstihdamı Hakkında Yönetmelik" 27.08.2004 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Bu yönetmelik işyerlerine ruhsatların; Bakanlık/Tarım İl Müdürlüğü, Valilik /İl Özel İdaresi tarafında verileceğini hüküm altına almıştır. Çankaya Belediyesi bu düzenlemenin yürürlükteki mevzuata uygun olmadığı iddiasıyla yönetmeliğin ilgili maddelerinin iptali ve yürürlüğünün durdurulması için Danıştaya dava açmıştır. Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu 28.04.2005 tarih ve YD 2005/254 sayı ile Tarım Bakanlığı'nın gıda ile ilgili işyerlerinin taşıması gereken asgari hijyenik ve teknik kuralları belirleme yetkisinin olduğunu ancak kanunda "gıda sicili" ve "çalışma izni" verme konusunun belirlenmediğini gerekçe göstererek oy birliği ile yürütmenin durdurulmasına karar vermiştir. Danıştayın bu kararı üzerine "gıda sicili" ve "çalışma izni" verme yetkisi belediyeler geçmiştir. Çankaya Belediyesi ülke genelinde pazarlanan gıdaların güvenliğini önemseyen için yönetmeliğin "üretim izni"ni düzenleyen 28. maddesinin 1) bendini dava konusu yap-

mamıştır. Eğer dava konusu yapılsaydı bakanlığın "üretim izni" ile ilgili yetkileri de durdurulmuş olacaktı.

Merkez mi? Yerel mi?

Taslaklardan yetkili otorite olarak Tarım Bakanlığı belirlenmiş, taşra örgütünün de devam edeceği varsayılmıştır. Taslaklardan Gıda Hijyeni ile Gıda ve Yemin Resmi Kontrolleri Kanununda gıda üreten, depolayan ve toptan satış yerleri kapsam içerisinde düzenlenmiş, gıda satış yerleri ile ilgili bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Gıda Kanunu taslağında ise bu husus tam olarak belli değildir. Çünkü 5179 sayılı kanunu sadece 3, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 34 sayılı maddelerini yürürlükte kaldırmıştır. Şu anda tartışmalı olan 4. ve 23. maddelerinin yürürlükte kaldığı görülmektedir. Yürürlükteki kanunun bu maddeleri gıda maddelerinin üretilen ve satılan tamamını kapsamaktadır. Taslakların ikisi arasında gıda satış ve toplu beslenme yerleri hakkında bir çelişki söz konusudur. Taslaklardan bu ve buna benzer tartışmalı konuların net ve açıkça belirlenmesin de yarar görülmektedir. Aksi takdirde gene lüzumsuz tartışmalarla zaman kaybedecektir. Taslaklardan gıda ile ilgili tüm iş ve işlemlerin Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının merkez ve taşra örgütü tarafından yapılması öngörülmektedir. Bu konu hakkında Başbakanlıkla bakanlık arasında bir mutabakattın olduğu şüpheli görülmektedir. İl Özel İdareleri Norm Kadro ilke ve Standartlarına ilişkin Esaslar ı düzenleyen 2006/10265 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında il özel idarelerine "Veteriner İşleri Müdürü" ve Tarımsal Hizmetler Müdürü" gibi birimlerin kurulabileceğini hüküm altına almaktadır. 2006/9809 sayılı Bakanlar Kurulu Kararın danda belediyelerle ilgili norm kadro düzenlemeleri yapılmış, benzer unvanlar orada da yer almıştır.

2006 yılında yürürlüğe konulan İl Özel İdarelerinin Norm Kadro Standardı ile ilgili

Bakanlar Kurulu Kararında il özel idarelerine "Veteriner İşleri Müdürü" ve Tarımsal Hizmetler Müdürü" gibi birimlerin kurulabileceğini hüküm altına almaktadır. Bu gelişmelere bakıldığında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının taşra örgütünün kaldırılacağını tahmin etmek kehanet sayılmayacaktır.

Diğer taraftan yerel yönetimler dede gıda güvenliği ve kalitesi ile ilgili gelişmeler de iç açıcı değildir. Belediyeler ve il özel idarelerine kanunlarında bir cümle ile sınırı belli olmayan yetkiler verilmiş, bu yetkilerin hangi ölçülerde ve hangi kriterlere göre kullanılacağı belirtilmemiştir. Düzenleme yapılırken belediyelerin nüfusu, iş gücü gibi bu işleri yapabilme kabiliyetlerini etkileyecek hususlar dikkate alınmamıştır. İstanbul Belediyesi ile Çemişkezek Belediyesi aynı kabul edilmiştir. Belediye başkanlarının maaşlarını düzenleyen maddelerde nüfus dağılım göz önüne alınırken, insan ve toplum sağlığını ilgilendiren gıda güvenliği gibi bir konuda maalesef bu göz ardı edilmiştir. Başbakanlık 3572, 5393, 5216, 1593, 5302, ve .. sayılı kanunlara dayanarak "İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına Dair Yönetmeliği" yürürlüğe koymuştur. Yönetmelik sıhhi, gayrı sıhhi ve içkili yerlerle ilgili nasıl ruhsat verileceğini, hangi belgelerin isteneceğini belirlemektedir. Bu düzenleme yapılırken gıda güvenliği ve gıda kalitesi çok az dikkate alınmıştır. Örneğin sıhhi bir iş yerine ruhsat verilirken sadece belediye başkanının imzalaması yeterli görülmektedir. İş yerinin hangi eğitim görmüş elamanın inceleyeceği konusu düzenlenememiştir. Gayrı sıhhi işyerlerine ruhsat verilirken oluşturulan inceleme heyetlerinin yapısına bakıldığında; daha çok çevre sağlığının ön plana çıkartıldığı görülmektedir. Gıda maddesi üreten gayrı sıhhi bir işyerinin ürettiği gıda maddesinin üretim şartları ve üretilecek gıdaya muhtemel olumsuzlukları dikkate alınmamıştır.

Sorunlar

Günümüzde gıda mevzuatında dolayı yaşanan sorunlardan bazıları:

1.Yetki Karmaşasının yarattığı çok başlılık (Tarım Bakanlığı, belediyeler ve diğer kurumlar),

2.Ruhsat bolluğu (çalışma izni, üretim izni, gıda sicili, işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı, gayri sıhhi müessesse ruhsatı vs.),

3. Alt yapı noksanlıklarından (personel, bina, araba, yetersiz örgütlenme vs.) dolayı piyasaya hakim olunamaması,

4. Görevlendirilecek personel kriterleri tam olarak belirlenmediği için, meslekler arası çekişmelerin yaşanması,

5. Yerel yönetimlerin uygulayacakları kuralları, konu ile ilgisi olmayan kuruluşların belirlediği

6. Uygulamayı yapacak personel kriterlerinin işin niteliğine uygun olmadığı, personelin her türlü etkiye açık olduğu

6. Yaşanan bu olumsuzluklardan dolayı tüketicilerin korunmadığı, üretici ve satıcıların

mağdur edilmesidir. Hazırlanan taslaklar bu sorunları çözmekte uzak görülmektedir.

Sonuç

Ülkemizde gerçek manada gıdada bir "yetkili otorite"nin olmasına ihtiyaç vardır. Nüfus, coğrafi ve ekonomik yapımız göz önüne alındığında bu otoritenin merkezde işin her aşmasında hakim bir kuruluş olmasını engellemektedir. Ankara da ülkenin genelini idare etmek, ona göre personel ve araç temin etmek mümkün görülmemektedir. Dünyanın her yerinde aşırı merkezizetçi kamu idarelerin de vazgeçilmektedir. AB' nin temel hukuksal metni "maastricht" anlaşmasının "yerel uygunluk" ilkesi de "kamu hizmetlerinin en yakın kamu kurumlarından almasını" öngörmektedir. Merkezde gıda ile ilgili kural koyan, planlama yapan, yapılanları denetleyen bir "yetkili otorite" oluşturulması, uygulamaların da yeterli alt yapıya sahip yerel yönetimlerce yapılması en mantıklı çözüm olarak görülmektedir.

Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Türkiye ve Avrupa Birliği Gıda Mevzuatının Karşılaştırılması

Prof. Dr. Mustafa TAYAR

U.Ü.Veteriner Fakültesi

Besin Hijyeni ve Teknolojisi Bölüm Başkanı

Avrupa Birliği'nin kuruluşundan bu yana ülkelerin gıda mevzuatı konusundaki görüşleri, "mevcut ülkeler mevzuatında uyum çalışmaları yapmak, temel kuralları tüm üye ülkelerde uygulanabilir hale getirmek, ülkeleri beslenme alışkanlıkları ve üretim biçimlerinde serbest bırakıp, topluluk içi gıda ticaretini arttırıcı ve tüketiciyi koruyucu önlemler almaktır", şeklinde özetlenebilir.

Avrupa Birliği gıda mevzuatı, Bakanlar Konseyine bağlı "Gıda Maddeleri Daimi Komitesi"nce karara bağlanmaktadır. Ayrıca "Gıda Maddeleri Danışma Komitesi" konuyla ilgili politikalar oluşturma ve çalışmalarda uyum sağlama çerçevesinde görev yapmaktadır. Mevcut AB gıda ürünleri mevzuatı; katkı maddeleri, ingrediyeentler, bulaşanlar, pestisit kalıntıları, veteriner ilaçları kalıntıları, gıda ürünleri ile temas eden maddeler, etiketleme ve gıda ürünlerinin kontrolü ile ilgili geniş tanımlamalar içermektedir.

Avrupa birliği vatandaşlarının sağlığını korumak ve yaşam kalitesinin sürekli yükseltilmesi Avrupa Birliğinin temel sorumluluklarından. Son 40 yıldır AB gıdaların sağlığı ile ilgili çok geniş yasalar, standartlar ve izleme prosedürleri oluşturmaktadır. AB tüketilen gıdaların sağlıklı olduğundan emin olmak için üretimin yapıldığı çiftlikten tüketicinin sofrasına ulaşmaya kadar gıda işleme ve üretim sürecinin her aşaması ile ilgilenmektedir. Sistemin büyük kısmı son on yılda geliştirilmiştir. Birlik içinde gıda ürünleri için tek pazar oluşturabilmek üzere tüm iç engeller kaldırılmıştır. Şu anda birlik olarak tüm ithalat için sadece tek bir sınır vardır ve Birlik üçüncü ülkelerden gelen gıda ürün-

lerinin, Birlik içinde üretilenler kadar güvenli olmasını istemektedir.

Avrupa Birliği'nin gıda kalitesini güvence altına alma amacı doğrultusunda uyguladığı iki temel kriter vardır:

1. Gıda ürünleri mikroplar gibi istenmeyen maddeler, kimyasallar veya üretimde kullanılan diğer materyaller açısından zararsız olmalıdır. Gıda ürünleri için sağlık güvenliğini sağlamak amacıyla, gıda ürünlerini, katkı maddelerini, mineral tuzları ve üretim sürecinde gıda ile etkileşimde bulunan tüm diğer maddeleri kapsayan geniş yasalara sahiptir. Sadece veteriner kontrolü ile ilgili 11 yasa vardır. Ulusal hükümetler gıda ürünleri için düzenli örnekler üzerinde laboratuvar testleri yaptırmaktadırlar. AB'nin hükümetlerin uyguladıkları bu işlemleri düzenli olarak kontrol eden "Gıda ve Veteriner Ofisi" mevcuttur.
2. Gıda ürünleri lezzet ve kalite kriterleri açısından tüketici beklentilerini karşılamalıdır.

AB tüketiciler için ürün çeşitliliği ve güven sunabilen bir politikaya dayalı faaliyet göstermektedir. Bunun için "ortak onay ilkesi" temelinde bir sistem geliştirilmiştir. Ortak onay ilkesi, üye ülkelerin, aralarında küçük farklılıklar olsa da, farklı ülkelerde üretilen benzer ürünlerde temel kriterlerin sağlanması durumunda ortak olarak onaylamayı ifade etmektedir. Avrupa Birliği, bununla beraber, tüketicilerin satın aldıkları ürünün kaynak ülkesi ile ilgili olarak da bilgilendirmek ve tercihlerini bu temelde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla etiket-

leme politikası izlemektedir. Tarım yasası altında, tüketicilerin üretimin kalite ve ölçüsünden emin olabilmeleri için meyve ve sebze de kesin kurallar oluşturulmuştur. Aynı yasa altında, sığır eti ve tahıllar gibi diğer tarımsal ürünlerin, AB'inde satışa sunulabilmeleri için belirli teknik standartların sağlanması gerekir denilmektedir. Bu standartların sağlanmasının güvence altına alınması ise "Gıda ve Veteriner Ofisi" aracılığıyla izlenmektedir. Avrupa Birliği gıda maddelerinin kalitesini koruma konusunda etiketleme sistemini esas alan bir uygulama geliştirmiştir. Bunun da temel nedeni üç tane olarak ifade edilmiştir. Bunlar:

- Tarım üretimindeki çeşitliliği teşvik etmek,
- Ürün isimlerinin yanlış kullanılmasını ve taklit edilmesini önlemek,
- Tüketicilere ürünlerin özel karakterlerini anlatabilecek bilgi vermek olarak belirlenmiştir.

Teknik mevzuat uyumu çerçevesinde Türkiye'nin yeni gıda mevzuatı büyük ölçüde Avrupa Birliği gıda mevzuatı ile uyum içersindedir. AB'nin üçüncü ülkelerden yaptığı tarım ürünleri ve gıda maddeleri ithalatında istediği ileri derecede sağlık şartları, Türkiye'nin Birlik üyesi ülkelere olan ihracatını giderek zorlaştırmaktadır. Canlı hayvan, hayvansal ürünlere yönelik istenilen kriterleri yerine getirmek üzere Bakanlık tarafından yoğun çalışmalar yapılmıştır. Süt ve ürünleri, bal, su ürünleri için izleme planları hazırlanarak AB komisyonuna gönderilmiştir. Alınan planların ülke düzeyinde dönemsel olarak bölgesel temelde uygulanmasına ilişkin örnek alma, laboratuvar da analiz ve değerlendirme işlemleri başlatılmıştır. Ancak henüz iyi laboratuvar uygulamalarının yeterli olmaması, laboratuvar arası ve laboratuvar içi standartların etkin olmaması gibi nedenlerle etkin bir uygulamanın yapıldığını söylemek güçtür. Kayıt

dışı üretim yapılan yerlerin kayıt altına alınmaması da bu sorunların devam etmesine neden olmaktadır.

Türk gıda mevzuatı ile Avrupa Birliği gıda mevzuatı arasında uygulamadan kaynaklanan bazı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunlardan bir tanesi Türkiye'de kurumlarla ilgili eksikliklerin olmasıdır. AB'de "Gıda ve Veteriner Ofisi" adlı bir kurum bulunmaktadır. Bu ofisin merkezi İrlanda'nın başkenti Dublin'de faaliyetlerini yürütmektedir. Ofis müfettiş ve uzmanları, izleme ve kontrollerle Birlik içinde ve Birliğe dışarıdan giren ürünlerde gıda sağlık güvenliğinin sağlanmasını güvence altına almaya çalışmaktadır. Müfettiş raporları da eş zamanlı olarak Avrupa komisyonunun internet sayfasında yayınlanarak geniş halk kitleleri bilgilendirilmektedir. Hayvan sağlığı, ofisin temel sorumluluklarından biridir. Bulaşıcı hastalıkların Birlik içinde yayılmasının önlenmesi amacıyla, komisyon hayvan hareketlerini yasaklayabilir. BSE'de İngiltere ve Portekiz için bu uygulama hayata geçirilmiştir. Bu ofis Birlik üyesi olmayan ülkelerde de veteriner ilaçlarının ve diğer bulaşanların izlenmesi prosedürlerinin geliştirilmesi için de çalışmalarda bulunmaktadır. Bundan başka Gıda ve Veteriner Ofisi bitki sağlığından da sorumludur. Özellikle meyve ve sebze de ilaç kalıntılarının izlenmesi işi gıda ve sağlık güvenliği açısından son derece önemlidir. AB'de etkili araçlardan birisi de gıda sağlık güvenliğinin "Acil Durum Alarmı" sistemi ile desteklenmesidir. Halk sağlığını tehdit eden bir hayvan hastalığı veya benzeri ortaya çıktığında komisyon ve diğer üye ülkeler acil olarak haberdar edilmektedir. Bu komisyona durumu çabucak tahlil etme olanağı sağlayarak hayvan hareketlerinin veya ihracatının yasaklanması gibi acil önlemleri almasını kolaylaştırmaktadır. Türkiye'de ise hayvan ve bitki sağlığının denetlenmesini gerçekleştiren AB'deki gibi ayrı bir kurum yoktur. Bütün denetleme ve kontrol işlemele-

ri Tarım ve Köy işleri Bakanlığının bünyesinde bulunan Koruma ve Kontrol Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmektedir. Avrupa Birliği mevzuatı ile uyum çerçevesinde

Veteriner Ofisi gibi bir ofisin Türkiye'de kurulması ile denetim ve kontrollerde devletin daha etkin bir hale gelmesinde önemli bir rol oynayabilir.

Avrupa Birliği	Türkiye	Uyum Sorunları
Kurumlar		
Gıda ve Veteriner Ofisi	Tarım ve Köy işleri Bakanlığı	Avrupa Komisyonu sorumluluğu paylaşarak bütün üye ülkelerde gıda ile ilgili kanunların doğru bir şekilde uygulanıp uygulanmadığını kontrol etmektedir. Bu ofis, gıda zincirindeki tüm halkaları derinlemesine izleyerek mümkün olan en yüksek standartları garanti etme amacını taşımaktadır. Türkiye'de ise bu konuda yetki Tarım ve Köy işleri Bakanlığına verilmiştir.
Avrupa Gıda Otoritesi	Tarım ve Köy işleri Bakanlığı	Avrupa'da kurulan bu otoritenin amacı, olası risklerin analiz edilerek değerlendirilmesidir. Gıda ve Veteriner Ofisi gibi birimler bu otorite altında çalışmaktadır. Türkiye'de ise böyle bir otorite yoktur. Hazırlanmakta olan Gıda Yasası ile böyle bir otoritenin kurulması amaçlanmaktadır.
Bilimsel Komite	Tarım ve Köy işleri Bakanlığı	AB'nin gıda ürünleri ile ilgili politikaların oluşturulmasında "Bağımsız Bilimsel Görüşten" yararlanılmaktadır. AB gıda sağlık güvenliği ile hayvan ve bitki sağlığı ile ilgili 9 bilimsel komiteye sahiptir. Bu çalışmalar Bilimsel Yönetim Kurulu tarafından koordine edilmektedir. Bu komiteler; bilimsel yönetim kurulu, gıdalar için bilimsel komite, hayvan besleme için bilimsel komite, halk sağlığı ile ilgili veteriner kriterleri için bilimsel komite, bitkiler için bilimsel komite, kozmetik ürünler ve dış ürünler için bilimsel komite, tedavi edici ilaçlar için bilimsel komite ve zehirler ve çevre için bilimsel komite. Türkiye'de ise böyle bir bilimsel komite bulunmamaktadır. Gıda ile ilgili bütün düzenlemeler iki Bakanlık tarafından yürütülmektedir.
Çevre Yasası	ISO 14000	Avrupa Birliğinde çevresel gereklilikler ve Pazar politikası için teşvikleri kapsayan bu kriterler kırsal kalkınma politikalarını da göz önünde bulundurmaktadır. Tarım-çevre yasasının çok önemli bir parçası olan kırsal çevrenin ve peyzajın korunması için tarımsal kalkınma programında çiftçilerin bu hizmetleri için kontrat temelli destekler sağlanmaktadır. Ortak Tarım Politikası içinde çevresel gerekliliklerin genel içeriği yasalarda belirtilmiştir. Bu yasalara göre üye ülkeler çevresel kriterleri dikkate almak zorundadırlar. Türkiye'de çevreyle ilgili ISO 14000 standartları çok az sayıda firma tarafından uygulanmaktadır. ISO 14000 standartları uygulanma zorunluluğu olmayan standartlardır. Çevreyle ilgili AB'ye uyum çalışmaları ise devam etmektedir.
Veteriner Yasası	Et ve Et Ürünleri ile Kanatlı Hayvan Et ve Et Ürünleri İle İlgili Yönetmelikler	Birlik veteriner yasası et, kırmızı et, tavşan eti, çiftlikte yetiştirilen av hayvanlarının etleri, doğada bulunan av hayvanlarının etleri, balık ve ürünleri, süt ve süt ürünleri, yumurta ve ürünleri, yılan, kurbağa bacağı ve hayvansal orijinli diğer gıdaları içermektedir. Türk gıda mevzuatında ise et ile ilgili hususlar sadece kırmızı et ve kanatlı hayvan eti ile ilgili yönetmeliklerle sınırlandırılmıştır.

Mevzuat

Beyaz Kitap	Gıda Kanunu Türk Gıda Kodeksi	Türkiye’de gıda kodeksi bir yönetmelik şeklindedir ve gıda mevzuatı gibi kanunlaştırılmamıştır. Gıda ile ilgili bütün düzenlemeler Kanun Hükmünde Kararnamelerle yürütülmektedir. Bundan başka kodeks birçok ürün tebliği bakımından henüz yetersiz ve eksiktir. AB’de ise gıda ile ilgili bütün düzenlemeler kanunlarla yürütülmektedir. Bütün bu düzenlemeler ise “Beyaz Kitap” isimli kitap altında toplanmıştır
HACCP		Türkiye’de HACCP uygulaması Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği ile belli kapasitedeki işletmeler için zorunlu hale getirilmiştir. AB’de ise HACCP uygulamasını gıda güvenliğinin temeli olarak kabul etmektedir. Böylece üreticiler ürettikleri ürünlerin sağlığından sorumlu hale getirilmişlerdir. Tarım üreticilerinin bununla ilgili direktiflere uyulması istenmektedir.
Tüketicinin Bilgilendirilmesi		Bu konuyla ilgili iki mevzuat arasında büyük oranda bir uyum söz konusudur. AB’de etiketleme ve reklamlarla ilgili bazı düzenlemeler yapılmıştır. Ancak Türkiye’deki sorun bunların uygulanmasında yaşanmaktadır. Bu konuyla ilgili Türk Gıda Mevzuatında yeterince bilgi bulunmaktadır.
Organik Gıdalar İle İlgili Düzenlemeler		Organik gıdalar, üretiminde kimyasal ilaçlar, herbisitler ve hayvan ilaçları kullanılmayan ürünlerdir. Avrupa Birliği organik ürün üretiminde bir dizi kurallar oluşturmuştur. Bunun için bir etiketleme sistemi kurulmuştur. Etiketler Birlik içinde ülkeden ülkeye farklı olmakla birlikte “Organik Tarım, EEC Kontrol Sistemi” ibaresini taşımak zorundadırlar. Bu ibare üreticinin Avrupa Birliğinin belirlediği gerekliliklere uygun olarak üretim yaptığının bir göstergesidir. Organik üretime geçiş belli bir süre gerektirdiği için, AB organik tarım yapmak isteyen üreticilere çeşitli destekler sağlamaktadır. Türkiye’de organik tarım ile ilgili denetimleri yabancı kuruluşlar gerçekleştirmektedir. Mevzuatta ise organik gıdalar ile ilgili bir düzenleme yer almamaktadır.
Genetik Olarak Değiştirilmiş Gıdalarla İlgili Düzenlemeler		Biyoteknoloji veya belirli özelliklerin geliştirilmesi için canlı organizmalarda genetik yapının değiştirilmesi gelecek için büyük olanaklar sunmaktadır. Bu tekniklerle bitkilerin hastalık ve zararlılara karşı dayanıklılıkları veya gıda ürünlerinin besin içerikleri geliştirilebilir. Ancak genel halkın bu konuyla ilgili bir takım endişeleri vardır. AB, bu gıdaların da geleneksel olanlar kadar sağlıklı olmasının güvence altına almak için bir dizi yasa oluşturmuştur. Aynı zamanda etiket politikası ile tüketicileri satın aldıkları ürünlerin içerikleri konusunda tam olarak bilgilendirmektedir. Genetik olarak düzeltilmiş ürünler “GMO” etiketini taşımaktadır. Üreticiler aynı zamanda genetik olarak düzeltilmemiş “GMO-free etiketini de kullanabilmektedirler. Türkiye’de bu konuyla ilgili ciddi çalışmalar yapılmamaktadır. Bu tür gıdalarla ilgili düzenlemelere Gıda Mevzuatında yer verilmemiştir.

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere Avrupa Birliği'nde bulunan bir diğer kurum da Avrupa Gıda Otoritesidir. Bu otoritenin birincil amacı gıda ve sağlık güvenliği alanında tüketici sağlığının yüksek düzeyde korunmasına, tüketici güveninin yeniden kazanılmasına ve bu güveninin sürdürülebilir olmasına katkıda bulunmaktadır. Bu anlamda amaçlar;

- En son bilimsel gelişmelerle yönlendirilmek,
- Endüstriyel ve politik taraflardan tamamen bağımsız olmak,
- Kamuoyunun detaylı incelemesine açık olmak,
- Bilimsel olarak yetkili olmak ve
- Diğer ulusal bilimsel kuruluşlarla birlikte çalışmak

olarak belirlenmiştir.

Buna bağlı olarak bütün gıda ile ilgili politikaların oluşturulmasında bilimsel görüşlerden faydalanılmaktadır. AB bitki ve hayvan sağlığı ile ilgili dokuz bilimsel komiteye sahiptir. Bu komitelerin isimleri yukarıdaki tabloda verilmiştir. Bilimsel komitele-

rin ve bilimsel görüşün bağımsızlığı ve tarafsızlığı her düzeyde garanti altına alınmıştır. Komisyon, Bilimsel komitelerin merkezi koordinasyonu, izlenmesi, kompozisyonu, faaliyetleri ve bilimsel danışmanlığının yüksek düzeydeki yeteneği ve kararlılığı için gerekli kaynakların sağlanmasını güvence altına almaktadır. Türkiye' de ise hem devlet hem de sanayiinin Üniversitelerle olan çalışmaları son derece sınırlıdır. AB'deki gibi bir bilimsel komitenin kurulup buna bağlı olarak politikaların oluşturulması Türkiye'nin de mutlaka yapması gereken bir faaliyet olmalıdır. Bilgi toplama ve bilimsel görüş gıda ve sağlık güvenliği politikasının vazgeçilmez unsurudur ve özellikle yem ve gıda ile ilgili potansiyel tehlikelerin tanımlanmasında önemlidir. Bilimsel veriler gıda sağlık güvenliği politikasını destekler. Gıda sağlık güvenliği konusunda bilimsel görüşün mümkün olan en yüksek kalitede olması gereği açıktır. Tüketici sağlığını korumak için karar alıcılara zamanında ve en doğru yolla bilimsel görüş sağlanmalıdır.

DÜNYA GIDA GÜNÜNDE NEYİ KUTLAYACAĞIZ?

Bugün 16 Ekim ve yine Dünya Günü'nü kutlayacağız. Her yıl olduğu gibi gıda güvenliği ve denetiminden sorumlu olanlar yine ortaya çıkacaklar;

- Dengeli ve sağlıklı beslenmenin önemi panellerde, TV programlarında uzun uzun anlatılacak...
 - Çiftlikten Sofraya Gıda Güvenliği ve gıda da izlenebilirlik çok önemli denilecek...
 - Bakın AB'ye tam uyumlu (!) Gıda Yasası çıkardık diye öğüneceğiz... (sonra 2 yıl geçmeden AB'ye uyumlu olmadığını fark edeceğiz ve gıda yasasını yenileme hazırlığına başlayacağız o başka !)
 - Şu kadar bin denetim yaptık, gıda terörüyle mücadele ediyoruz denilecek...
 - Bunları duyunca hoş bir duyguya kapılacak ve gıdalarımızı daha bir iştahla yiyeceğiz...
- Sonra ertesini günü (o gün nasılsa artık gıda günü değil) ülke gerçeklerine geri döneceğiz ve:**
- Bir zamanlar bolca öğündüğümüz "gıda üretiminde kendi kendine yeten yedi ülkeden biri olduğumuz" artık farkına varmalıyız...
 - Hayvansal gıdalar tüm gıda risklerinin içinde %90'ı oluşturuyor ama siz veteriner hizmetlerini ihmal ediyor ve gıda kontrolünde veteriner hekimlerin yetki ve sorumluluklarını adeta yok sayıyorsunuz...
 - Gıda yasası ve yönetmelikleri AB'ye uyumlu değil, hayvan sağlığı yasalarıyla örtüşmüyor, sağlıklı hayvan olmadan sağlıklı gıda da olmaz...
 - Bakın halk sağlığını ve gıda güvenliğini tehdit eden birçok zoonoz hastalık ülkemizde yayılıyor, acil ve radikal önlemler almak gerek, ama bu işler "teşkilatsız, elemansız, parasız asla yürümez!"...
 - Hani nerde tehlike? diyorsanız; bakın Şarbon, Bruselloz, Tüberküloz, Trişineloz, Kuş Gribi ve en sonunda da Kırım-Kongo Kanamalı Ateşi diye habire haykıran ;

Veteriner Hekimlik meslek örgütlerine 'kulak tıkayıp' bildiğimizi okumaya ve kendimizi kandırmaya devam edeceğiz! Sonra AB bizden niye bir gram dahi et-süt almıyor diye kendi kendimize sorular soracağız.

Bu duygu ve düşüncelerle "Dünya Gıda Günü'nü" maalesef yine içimiz buruk kutluyoruz.

Giresun Veteriner Hekimleri Odası

Türk Halkı Pahalı Tüketiyor!

Ülkemizdeki tarımsal dağıtım ve pazarlama politikalarındaki yanlışlığı Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün raporu da ortaya koydu. Rapora göre, Türkiye'deki tüketiciler tarımsal ürünleri, dünya fiyatlarından yüzde 32 daha pahalıya yemek zorunda kalıyor 11-Ekim-2006 Çarşamba- Haber Merkezi

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) hazırladığı rapora göre, Türkiye'deki tüketiciler tarımsal ürünleri dünya fiyatlarından yüzde 32 daha pahalıya yemek zorunda kalıyor. OECD bu verilere, "Bir Bakışta OECD Ülkelerinde Tarım Politikaları" isimli raporunda ulaştı. Türkiye'deki tarımsal politikaları diğer ülkelerle kıyaslayan OECD, Türkiye'deki tarımsal ürünlerdeki pahalılığın giderek arttığı sonucuna vardı. Rapora göre, Türkiye'de 1986-1988 yılları arasında tarımsal ürün fiyatları dünya ortalamasına göre yüzde 21 oranından fazla olurken, 2003-2005 döneminde fiyatlardaki pahalılık yüzde 32 düzeyine çıktı. Üye her ülkenin tarımsal gelişmelerine ayrı ayrı yer verilen raporun Türkiye ile ilgili bölümünde, Türkiye'deki tarımsal üretimin tüketiciler üzerinden sübvansede edildiği vurgulandı.

13.5 MİLYAR YTL UÇTU

Buna göre, tarımsal desteklemelerin tüketici fiyatları tarafından finanse edilme oranını gösteren "tüketici destek oranı", 1986-1988 döneminde yüzde 16 iken, 2003-05 döneminde yüzde 23 oldu. Tarımsal üretimin tüketiciler üzerinden sübvansede edilmesi, tüketici fiyatlarının da dünya ortalamalarının üstünde olmasına neden oldu.

Pahalılık nedeniyle tüketicilerden tarımsal üreticilere, 1986-1988 döneminde 2.4 milyar YTL kaynak aktarımı olurken, 2003 yılında 14 milyar 205 milyon YTL, 2004 yılında 12 milyar 885 milyon YTL ve 2005 yılında

da 13 milyar 519 milyon YTL tüketiciden üreticiye transfer yapıldı. Yani, Türkiye'deki tüketiciler pahalılık yüzünden 13.5 milyar YTL'yi çarşı pazarda fazladan ödemek zorunda kaldı. Rapora göre, tüketicilerden tarım için yapılan diğer transferlerin toplamı 1986-88 döneminde sıfır düzeyindeyken, 2003 yılında 106 milyon YTL, 2004 yılında 634 milyon YTL, 2005 yılında da 450 milyon YTL seviyesine çıktı.

Fazla üretimin tüketiciye katkısı yok

OECD'İN raporuna göre, Türkiye'deki tarımsal üretimin tüketimden daha fazla olması tüketiciler lehine bir durum sağlamadı. 1986- 1988 döneminde 18 milyar YTL'lik üretim yapılırken, tarımsal ürün tüketim rakamı 15 milyar YTL düzeyindeydi. 2003 yılına gelindiğinde üretim 55 milyar 960 milyon YTL, tüketim 51 milyar 290 milyon YTL, 2004 yılında üretim 59 milyar 266 milyon YTL, tüketim 54 milyar 170 milyon YTL ve 2005 yılına gelindiğinde de 62 milyar 296 milyon YTL'lik tarımsal üretime karşılık tüketim 57 milyar 440 milyon YTL düzeyine geldi. OECD'ye göre, tüketilenden fazla ürün üretimi yapılması, tüketicilerden tarım üreticilere dönük bir transfer sistemine neden oldu. Fazladan yapılan üretim nedeniyle, 2003 yılında 817 milyon YTL, 2004 yılında 921 milyon YTL ve 2005 yılında da 1 milyar 16 milyon YTL'lik transfer yapıldı.

AB'li Gıda Uzmanlarını 'Hijyen' Toplantısında Gıdayla Zehirledik 29/09/2006 Hürriyet

Hijyen sempozyumuna gelen AB'li 5 gıda mühendisi, Ankara'daki AB Genel Sekreterliği'nin kaçak olduğu için suyu akmayan binasında yedikleri öğle yemeğinden zehirlenip hastanelik oldu. 2 Türk uzman da aynı yemekte zehirlendi.

ANKARA'da düzenlenen 'AB'ye uyum sürecinde gıda ve hijyen' konulu toplantıya katılan Türk ve Avrupalı 60 gıda mühendisi yedikleri yemekten zehirlendi. Kanal D'nin dün akşamki ana haber bülteninde yer alan habere göre 5'i Avrupalı, 2'si Türk gıda mühendisi 7 kişi hastanelik oldu.

Türk gıda mühendisleri, davet ettikleri Avrupalı meslektaşlarıyla gıda ve hijyenik konusunu düzenlenen sempozyum çerçevesinde konuştu. Kaçak olduğu için suyu akmayan ve su ihtiyacı taşıma bidonlarla karşılanan Avrupa Birliği Genel Sekreterliği binasında yapılan toplantıya katılanlar öğle yemeğini sekreterlikteki yemekhanede yendi. Menüde etli dolma, salata ve çorba vardı.

Yemekten birkaç saat sonra katılımcılarda zehirlenme belirtileri başladı. Kurum doktoru tarafından ayakta tedavi edilen 60 kişi otellerine ya da evlerine gönderildi. Ancak 5'i Avrupalı, 2'si Türk toplam 7 gıda mühendisi hastanelik oldu. Yapılan ilk tahliller içme suyunda bir problem olmadığını gösterdi. Bunun üzerine etli dolma örnekleri tahlil için İstanbul'daki Hıfzıssıhha Enstitüsü'ne gönderildi. Türkiye'ye hijyeni anlatmaya gelen ancak yedikleri ilk yemekte hastanelik olan uzmanlara yemek hazırlayan firmanın ise Ankara Oto Sanayi Sitesi'nde faaliyet gösterdiği ortaya çıktı. Firmada çalışan gıda mühendisi Ramazan Ergenç ise kendilerini şöyle savundu: "Biz o gün 200 kişiye yemek verdik. Bir bu AB uzmanları zehirlendi."

Code sanitaire pour les animaux terrestres**(2006)**

Organisation
Mondiale
de la Santé
Animale

Çeviren ve hazırlayan:
Veteriner Hekim Ali OCAK
ocakvet@hotmail.com

World
Organisation
for Animal
Health

**DÜNYA HAYVAN SAĞLIK MEVZUATI
(2006)**

I. BÖLÜM'ün**1.3.3. Maddesi:**

**VETERİNER SERVİSLERİN DEĞERLEN-
DİRİLMESİ**

(Evaluation des Services Vétérinaire)

Veteriner servislerinin kalitesi; etik, örgütsel veya teknik temel prensipleri olan bir seri faktörlere bağlıdır. Veteriner Servisleri, bulunduğu ülkelerin politik, ekonomik veya sosyal durumu ne olursa olsun, bu temel prensipler üzerine kurulmalıdır.

Dünya Hayvan Sağlık Teşkilatına üye bir ülkenin veteriner servisleri tarafından bu temel prensiplerin kabul edilmesi, başka üye ülkelerin veteriner servislerinin de bu prensiplere uymasını ve düzenlenen Uluslararası Veteriner Sertifikalarına (Certificats Vétérinaire Internationaux) güvenlerinin oluşması ve bu güvenin devam etmesi için önemlidir.

Ayrıca, ülkeler bu temel prensipleri uygulamalıdır. Bu ülkelerin sorumluluklara hazırlanması, hayvan sağlığı kıstasları ile ilgili bazı tedbirlerin ele alınması veya düzenlenmiş uluslararası veteriner sertifikalarının işlevlerinin yerine getirilmesi, sonuçta Veteriner Servislerinin sorumluluğunda olacaktır.

Temel prensipler Madde 1.3.3.2'de gösterilmiştir. Kalite üzerine etkili başka faktörler (bildirme, sertifikasyon prensipleri vs.) Bölüm I içerisinde ayrıca tarif edilmiştir.

Veteriner Servislerinin kalitesi, 1.3.3.3. ve 1.3.3.4. maddelerde tarif edilen genel prensiplerin değerlendirilmesi ile belirlenebilir.

İstek halinde OIE'nin eksperleri tarafından yapılacak olan veteriner servislerinin değerlendirme prosedürleri, madde 1.3.3.5'de tarif edilmiştir.

Madde 1.3.3.2

Veteriner Servislerinin aktivitelerinin kalitelerini garanti etmek için, aşağıdaki temel prensipler oluşturulmalıdır.

Ayırt etme yetkisi: Veteriner servislerinin sorumlu personeli, mesleki yargı içerisinde, ayırt etme ya da seçme yetkisini elinde bulundurabilmesi için unvan, bilimsel bilirkişilik ve deneyime sahip olmalıdır.

Bağımsızlık: Veteriner servislerinin personeli

karar ve yargılarına etki edecek; hiçbir ticari, finansiyer, hiyerarşik, politik baskı yapılamaz.

Tarafsızlık: Veteriner servisleri tarafsız olmalıdır. Partiler ve onların faaliyetlerine ayrıcalık tanımamaz.

Dürüstlük: Veteriner servisleri personelin her çalışmasında, değişmez şekilde, yüksek derecede dürüstlüğünü garanti etmelidir. Kaçakçılık, hile, rüşvet, tahrifat, sahtecilik araştırılmalı ve düzeltilmelidir.

Objektif olmak: Veteriner servisleri hiçbir ayırım yapmaksızın, devamlı olarak şeffaf ve nesnel hareket etmelidir.

Genel teşkilatlanma: Veteriner Servisleri, hayvan sağlık ölçülerinin hazırlanma ve uygulanması; aynı zamanda uluslararası veteriner sertifikasyon faaliyetlerini uygun bir mevzuat, yeterli finans kaynakları ve etkili bir teşkilat sayesinde uygulanma becerisini gösterebilir. Gelişen durumlarda, dengeli yargılar ve etkili çözümler sağlamak için mevzuat yeterli esneklikte olmalıdır. Veteriner servisleri, özellikle hayvanların identifikasyonu için sistemlerin oluşturulması ve yüklenmesi, hayvan nakilleri kontrolü, hayvan hastalıkları bildirim ve profilaktik sistemlerin oluşturulması, epidemiyolojik bilgi iletiminin ve epidemiosürveysinin organizasyonu ve tüm sorumluluklarını yazılı bir şekilde tasvir ve tarif etmelidir.

Veteriner servisleri, veteriner halk sağlığı faaliyetlerinden sorumlu oldukları durumlarda, benzer ölçüde nitelikler getirmelidir.

Veteriner servisleri, hayvan hastalıkları nerede görülürse görülsün, sürveysi ve sağlık problemlerinin bildirim için etkili bir sistem oluşturmalıdır. Bunu aynı zamanda bulunduğu bölgedeki bütün hayvan popülasyonları için yapmalıdır. Hayvan hastalıklarından korunmada, hayvan hastalıkları bilgi sisteminin iyileştirilmesinde de bütün zamanlarda çaba göstermelidir.

Veteriner servisleri, uluslararası veteriner sertifikalarının düzenlenme yükümlülüğünün organizasyonu ve sorumluluklarını yazılı bir şekilde tarif etmeli ve belirtmelidir.

Veteriner servislerinin kalitesi üzerine etkili her çalışma tarif edilmiş olmalıdır. Bu tarif edilen işler, eğitim, biçimlenim, deneyim ve teknik bilgi konu-

larında gerekli şeyleri kapsamalıdır.

Politik kalite: Veteriner servisleri politikalarını, görüşlerini ve ideallerini yazılı bir şekilde belirtmeli ve tarif etmelidir. Veteriner servisleri, bütün organizasyon seviyelerinde, uygulanan, kabul edilen ve iyi anlaşılmalı politikasını korumalıdır. Eğer şartlar oluşursa, kaliteli bir sistemin kurulması ele alınabilir. Dünya Hayvan Sağlık Mevzuatının 1.3.4. bölümünde veteriner servislerinin kalitesinin değerlendirilmesi konusunda, üye ülkelere referans ve kalite sistemini tavsiye edilmektedir.

Usul ve esaslar: Veteriner servisleri, yazılı olarak uygulanabilir usul ve esaslarını açıklamalı ve rapor haline getirmelidir. Bu usul ve esaslar aşağıdaki maddeleri içerebilir.

Aktivitelerin programlanması ve idaresi; uluslararası veteriner sertifikasyon faaliyetlerini içerir.

Hastalık kaynaklarının önlenmesi, kontrolü ve bildirilmesi.

Risk analizi, epidemiyosurveyans ve bölgelere ayırma. Gözlem ve numune alma teknikleri.

Hayvan hastalıkları için teşhis ölçütleri.

Hastalıkların teşhisi ve hastalıklardan korunmak için kullanılan biyolojik ürünlerin hazırlanması, üretimi, kayıt ve kontrolü.

Sınırlarda kontrol ve ithalat mevzuatı.

Dezenfeksiyon ve dezenfestasyon.

Gerektiğinde hayvansal ürünlerin içerisinde bulunan patojen ajanların yok edilmesine dönük uygulamalar.

OIE'nin bu konular üzerindeki kabul edilmiş normlarına, uluslararası veteriner sertifikalarının düzenlenmesinde ve hayvan sağlığı ölçülerinin ele alındığı zamanlarda, veteriner servisleri kendilerini bu normlara uydurmalıdır.

Bilgi edinme, istekler ve başvurular: Veteriner servisleri başka üye ülke veteriner servislerinin veya başka otoritelerin yasal isteklerine, özellikle bilgi edinme, istek ve başvurulara, makul bir zaman içerisinde cevap vermeye üzerine almalıdır.

Doküman yönetimi: Veteriner servislerinin aktivitelerini gösteren güvenilir ve güncel olan bir doküman yönetimi olmalıdır.

Oto-değerlendirme: Veteriner servisleri, organizasyonla ilgili oluşumların etkinliğini analiz ederek ve kaynakların uygunluğunu göstererek, gerçekleştirilmiş değerleri, özellikle karşılaştırılarak periyodik olarak oto-değerlendirme sistemini yapmalıdır.

İletişim: Veteriner servisleri, aktivitelerini idari, teknik ve diğer personele dönük olarak içeri ve dışarı etkili olan bir iletişim sistemi yapmalıdır.

İnsan ve finans kaynakları: Sorumlu otorite, yukarıda bahsedilen aktivitelerin etkinliğinin yürütülmesi için, uygun kaynakların düzenlenmesini yapmak durumundadır.

Madde 1.3.3.3.

Uluslar arası Hayvan Sağlık Mevzuatı (Code terrestre) uygulanması sonunda bütün üye ülkeler diğer üye ülkelerin hukuksal prosedürünü tanıyacaktır. Veteri-

ner servisleri ithalat veya ihracat yapılması ya da mal satma durumunda olan üye bir ülkenin, bunları gerçekleştirme anından itibaren gerekli değerlendirmeleri yapar. Bu değerlendirme; sağlık şartlarının incelenmesi ve belirtilmesi için karşılıklı olarak yapılan bir kompasantın risk analizi prosedürüdür.

Bütün değerlendirmeler bu mevzuatın 1.3.4. bölümünde anlatıldığı şekilde yapılır.

Üye bir ülkenin veteriner servislerinin tamamıyla tarafsız olarak gerçekleştirecekleri değerlendirme için bekleme hakkı vardır. Bir değerlendirmeyi gerçekleştirecek üye bir ülke, bu değerlendirmeyi takiben kabul edilmiş bütün ölçüleri doğrulamalıdır.

Madde 1.3.3.4.

Başka bir üye ülkenin veteriner servislerinin gerçekleştirdiği değerlendirmeyi göz önünde bulunduran üye bir ülke, belge tarafından belirtilen son durumu görmeli ya da haberi olmalıdır. Belge, değerlendirme konusunu gerekli bilgilerle beraber göstermelidir.

Bir ülkenin bir bilgi danışmasını ele alan başka bir ülke, veteriner servislerinin değerlendirme yapması amacıyla, usulüne uygun olarak hazırlanmış olarak bu ülkeye istediklerini hızlı bir şekilde vermelidir. Arzu edilen tipte, doğru ve akla yatkın bilgiler, değerlendirme kriterleri ve süreci üzerinde karşılıklı anlaşmaya varılır.

Değerlendirme süreci, 1.3.3.1. ve 1.3.3.2. maddelerde gösterilen kalite faktörleri temel prensipleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Üye bir ülke tarafından gerçekleştirilen değerlendirme sonucu, mümkün olan imkan ölçüsünde söz konusu olan ülkeye yazı ile iletilmelidir. Bütün durumlarda istenilen bilgilerin alınmasını takiben 4 ay içerisinde bu yapılmalıdır.

Değerlendirme raporu, pazarlama (ticari) perspektif üzerinde bütün etkili saptamaları (gözlemleri) detaylı bir şekilde anlatmalıdır.

İki üye ülke arasında veteriner servislerinin değerlendirmenin gerçekleştirilmesinde ve sonuçlarında farklı durumlar olabilir. Bu sorun madde 1.3.1.3.'de tarif edilen prosedürler hesaba katılarak çözümlenmelidir.

Madde 1.3.3.5.

OIE uzmanlarının desteği ile OIE'nin korumasında gerçekleştirilen değerlendirme

OIE'nin intemasyonel komitesi, değerlendirme sürecini kolaylaştıracak yetkili uzman listesini onar.

Prosedür dahilinde Genel Direktör bir veya birkaç uzman kişileri (ekspert) tavsiye eder.

Bilir kişi veya kişiler üye ülkelerin veteriner servislerinin değerlendirmesini 1.3.4. bölümdeki yasayı baz alarak ve PVS (Performans, Vizyon ve Strateji) amacını rehber olarak kullanılarak gerçekleştirirler.

Uzmanlar (ekspertler) üye ülkelerin veteriner servisleri ile konsültasyon yapıldıktan sonra bir rapor düzenlerler.

Rapor Genel Direktörün kontrolü altında ilgili ülkenin muvafakati ile OIE tarafından yayınlanır.